

- Sistem distribucije zemeljskega plina

Pri teh sistemih običajno varčevalnega potenciala ni - eventualnih netesnosti in puščanja plina že iz varnostnih razlogov ne sme biti. V sistemu se varčevalni potencial lahko išče le z večanjem izkoriščenosti razpoložljive prenosne kapacitete (večanje load faktorja). V tej zvezi gre za priključevanje novih porabnikov in to po možnosti takih, ki porabljajo plin tudi v poletnem času.

1.2.5 Šibke točke obstoječe oskrbe in rabe energije

Obstoječe stanje oskrbe in rabe energije je bilo raziskano in popisano tako v pogledu naprav za proizvodnjo toplotne energije kakor tudi z vidika porabe končne in koristne energije ter emisij škodljivih snovi v ozračje. Pri oskrbi z energijo lahko ugotovimo naslednje šibke točke:

Splošne šibke točke

- Načrtovanje razvoja energetike in izgradnje energetskih sistemov s strani Mestne občine Novo mesto v zadnjih petindvajsetih letih ni imelo praktično nobene podpore. Zadnja in verjetno edina resnejša študija v zvezi z oskrbo s toplotno energijo je bila izdelana v letu 1982. Študija je obravnavala možnosti za kombinirano proizvodnjo toplotne in električne energije v Novem mestu. Poleg te je bila analizirana še možnost »Elektroenergetske izrabe obstoječih zavezitev na reki Krki« iz leta 1985.
- V začetku prejšnje alineje postavljeno trditev potrjuje dejstvo, da tako velika mestna občina, kot je Novo mesto, ob tako energetsko intenzivni industriji in velikih stanovanjskih kompleksih nima niti enega postrojenja za kombinirano proizvodnjo toplotne in električne energije in niti enega omembe vrednega postrojenja na lesno biomaso.
- Na nivoju občine ni zadolžene osebe, ki bi se dejansko ukvarjala z načrtnim usmerjanjem in koordinacijo aktivnosti v zvezi z oskrbo in porabo energije v mestu in v občini.
- Na področju promocije racionalne rabe energije posameznim fizičnim osebam, javnim službam kakor tudi drobnemu gospodarstvu do sedaj ni bilo večjih aktivnosti.
- Neusklajenost občinskega odloka v zvezi z izvajanjem gospodarske javne službe distribucije zemeljskega plina z državno energetsko politiko.

Energetski sistemi

- V preteklih letih smo bili priča intenzivnemu širjenju omrežja zemeljskega plina, medtem pa se na področju širjenja distribucije toplote ni dogajalo praktično nič.
- Načrtovanje in obnova večjih ogrevnih sistemov v javnem sektorju, industriji in stanovanjskem sektorju je potekalo dokaj stihijsko, brez primerjalnih analiz o alternativnih možnostih.

V tej zvezi velja izpostaviti Direktivo 2004/8/ES Evropskega parlamenta in Sveta Evrope z dne 11. februarja 2004 o spodbujanju soproizvodnje, ki temelji na koristni rabi toplote. Osnovni namen te direktive je povečati energetska učinkovitost in izboljšati zanesljivost oskrbe z oblikovanjem okvira za spodbujanje in razvoj soproizvodnje toplote in električne energije z visokim izkoristkom, ki temelji na rabi koristne toplote in prihrankih primarne energije.

Naloga države in lokalnih skupnosti je, da tam, kjer okoliščine to dopuščajo in omogočajo, ustvarjajo pogoje in spodbujajo izgradnjo postrojenj za soproizvodnjo toplotne in električne energije.

Novo mesto s svojo velikostjo in koncentrirano poselitvijo ter energetska intenzivno industrijo nedvomno ima možnosti in potencialne za soproizvodnjo. Kljub temu v Novem Mestu nismo zasledili niti enega takega postrojenja, čeprav možnosti tako v industriji kot v javnem sektorju obstajajo.

- Kot šibko točko v tej zvezi lahko ugotovimo, da je mestna politika do razvoja energetskih sistemov nedorečena, brez vizije in usmeritev. (npr. področje Ulice Slavka Gruma, Tehnološki park Podbreznik, ipd.).

Plinski sistem

Odkar je bila oddana koncesija za distribucijo zemeljskega plina, se je sistem intenzivno razvijal in danes kot energent pokriva ca. 65% vseh energetskih potreb občine. Šibkih točk z vidika distributerja praktično ni. Z razvojnega vidika mesta pa se v nekaterih predelih z direktnim napajanjem končnih porabnikov zmanjšujejo možnosti za izgradnjo kogeneracijskih sistemov (npr. področje ob Ulici Slavka Gruma) - skratka, razvoj sistema tukaj je v nasprotju s predhodno citirano Direktivo 2004/8/ES.

Toplarniški sistem

Novo mesto glede na svojo velikost nima toplarniškega sistema, ki bi zaslužil to ime. Ima nekaj večjih kotlovnice, ki napajajo stanovanjske soseske in predstavljajo male blokovne sisteme. Kot skupno šibko točko vsem spodaj naštetim sistemom lahko pripišemo to, da so se sistemi bolj ukinjali kot izgrajevali – s tem pa so se možnosti za kogeneracijsko proizvodnjo toplote zmanjševale, namesto da bi te možnosti s povezovanjem vzpostavljali.

- Najbolj izstopa področje Ulice Slavka Gruma, kjer se velik stanovanjski kompleks ogreva na tri ločene načine / vire, in sicer iz »začasne« kotlovnice na ELKO, iz kotlovnice na zemeljski plin ter z individualnimi napravami na ZP v najnovejših blokkih, ki so bili zgrajeni v zadnjih letih.
- Področje bivšega Pionirja – tu je bila skupna kotlovnica, ki je pokrivala potrebe celotnega kompleksa. Z razpadanjem Pionirja so posamezni deli tega kompleksa dobili nove lastnike,

ki so individualno reševali svoje energetske probleme. Na tem kompleksu je bila kasneje zgrajena nova kotlovnica (na ZP kot direktni odjemalec Geoplina), vendar ni prišlo do priključevanja nanjo in do nastajanja manjšega sistema.

- Podobno kot s področjem bivšega Pionirja se je dogajalo tudi na območju bivšega Novoteksa.

Glede na okoliščine v preteklosti se dogajanja na področju Pionirja in Novoteksa še da razumeti. Nikakor pa to ne velja za področje Ulice Slavka Gruma.

Javni objekti

- Nihče, niti občina kot lastnik, niti upravitelj javnih objektov, ne vodi energetskega knjigovodstva s preglednimi podatki o stanju naprav, porabah energentov in stroških za energijo v posameznih objektih.
- Poraba energije v javnih objektih: v analizi je bilo zajetih 27 javnih objektov. Večina obravnavanih objektov ima visoko ali previsoko porabo toplote za ogrevanje, pri tem pa izstopa 8 objektov s specifično porabo toplote preko 200 kWh/m²/leto. Velika večina javnih objektov nima opravljenega energetskega pregleda.
- Kot eden največjih porabnikov energije izstopa bolnica. Bolnica ima izdelanih nekaj analiz, ki opredeljujejo varčevalni potencial, vendar pa predlagane ukrepe zaradi pomanjkanja sredstev izvaja prepočasi. Varčevalni potencial je zelo velik. Kotlovske naprave v bolnišnici so dokaj stare; glede na leto postavitve še ni bila običajna vgradnja ekonomajzerjev za zniževanje temperatur dimnih plinov. Možnost kogeneracije je znatna, bile so napravljene preliminarnе študije, vendar do nadaljnje priprave dokumentacije in do realizacije ukrepov v glavnem ni prišlo.
- Osnovna šola Grm v Novem mestu ima zastarel kotel, enako velja za podružnično šolo Mali Slatnik, v obeh je kotel precej zastarel (letnik 1984) in verjetno dotrajan. OŠ Grm ima največjo specifično porabo v občini: 448 kWh/m²/leto.
- Šolski center – pri obnovi kotlov ni bila resno obravnavana možnost kogeneracije; zelo slabo stanje oken, planira se zamenjava oken.
- Osnovne šole splošno – nobena nima opravljenega energetskega pregleda
- Vrtci in VVO - nobeden nima opravljenega energetskega pregleda
- VVO Ciciban, enota Kekec – Smrečnikova 16; zelo stara kotlovska naprava
- Poraba električne energije: glede na podatke, ki smo jih pridobili z anketami, po porabi električne energije izrazito izstopajo Dolenjske lekarne – lekarna Novo mesto in lekarna Ločna ter VVO Ciciban, enota Bibe s porabo preko 100 kWh električne energije na m²/leto.

Stanovanjski sektor

- Visoke specifične porabe toplote v večstanovanjskih zgradbah za ogrevanje stanovanjskih površin. To velja za večino objektov, ogrevanih iz skupnih kotlovnice. Največjo specifično porabo imata stanovanjska kompleksa v Ulici Slavka Gruma: 252 in 200 kWh/m²/leto.
61 % stanovanjske površine v blokih, ogrevanih iz skupnih kotlovnice, ima specifično porabo višjo od 150 kWh/m²/leto.
- V večini blokov s skupnimi kotlovnice, ni meritev dejanske porabe toplote niti po objektih, niti po stanovanjih. Obračunavanje stroškov za ogrevanje je pavšalno (po m²).

Industrija, obrt in ostali porabniki

- Pri vseh večjih porabnikih energije v industriji so že razmišljali o so-proizvodnji toplote in elektrike, vendar nobeden od teh uporabnikov ni dejansko izdelal resne analize ekonomske upravičenosti. Glede na izrazito energetske intenzivnost v posameznih tovarnah je potencial za kombinirano proizvodnjo ogrevne in tehnološke toplote ter električne energije zelo velik.
- Kljub lastnim virom se biomasa kot energent v industriji nikjer ne uporablja.
- Energetski pregled ima opravljena le približno polovica od velikih porabnikov energije.
- Ni dejanskega pregleda nad odpadno toploto, ocene potenciala ter analiz možnosti za morebitno izkoriščanje.

Javna razsvetljava

- Dvakrat višja poraba električne energije od ciljne vrednosti, ki je za razsvetljava cest in javnih površin določena v Uredbi o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja.
- Nedokončana racionalizacija sistema JR.

Obnovljivi viri

- Lesna biomasa se kot vir energije uporablja skoraj izključno za ogrevanje enostanovanjskih hiš. V industriji se le-ta nikjer ne uporablja, kljub temu, da ima nekatera industrija lastne vire.
- Kljub temu, da je v neposredni bližini občine zanesljiv dobavitelj biomase, nikjer niti v javnem niti v privatnem sektorju, ne razmišljajo o gradnji naprav na biomaso.
- Sončna energija se v splošnem zelo malo koristi.

Energetsko svetovanje

- Pogoji za normalno delovanje energetskega svetovanja (pisarna, naročanje, ipd.) s strani občine niso zagotovljeni.
- Občani so o delovanju ESP slabo obveščeni.

Dimnikarska služba

- Kot šibko točko vidimo dejstvo, da koncesije niso bile podeljene, s tem pa se pojavljajo problemi glede pooblastil. Problematika je v tem, da se izvajanje dimnikarskih uslug pogosto zavrača, zato se le-te ne opravijo. Glede na veliko število uporabnikov plina je zaradi tega možnost nesrečnih primerov večja.
- Pomanjkljiv je tudi nadzor nad individualnimi kurilnimi napravami, ki zaradi neustreznosti kurjave ali neustreznega kurišča močno onesnažujejo okolje.

Lokalna energetska agencija (LEA)

LEA Dolenjske se šele konstituira in pričinja z delovanjem, zato tu o neki utečeni dejavnosti težko govorimo. Kot možne šibke točke vidimo:

- Da bodo cilji delovanja preširoko zastavljeni in v nekaterih pogledih morda premalo konkretni.
- Da bi bilo lahko dolgoročno financiranje agencije vprašljivo ter da merila za ugotavljanje uspešnosti delovanja ne bodo jasno postavljena.